

Dzieła literackie ostatniego dwudziestolecia - ankieta

Druga dekada XXI wieku właśnie dobiegła kresu. Utwory powstałe w tym czasie nie doczekały się jeszcze ostatecznej hierarchizacji, choć z pewnością wiele z nich zostało już poddanych krytyce czy docenionych przez specjalistów i odbiorców nieprofesjonalnych oraz otrzymało nagrody. W ankiecie jest zatem miejsce zarówno na nieskrępowany osąd dzieł ostatniego dwudziestolecia, jak i na odniesienie się do opinii badaczy i czytelników.

Anna Matysiak: Wśród wymienionych przeze mnie nazwisk i tytułów najwięcej będzie poetów i ich książek, choć proza i dramaty również się pojawią, jednak nie w każdej kategorii tej ankiety. Mogę odnieść się do tej części literatury, w której ostatnio czuję się najbardziej pewnie i z której najwięcej czytam; również dlatego, że w określony sposób sprowokowane jest moje wydawnictwo. Wśród wymienionych pojawią się też tomy wierszy wydane w moim wydawnictwie – to naturalne, ponieważ z licznie nadsyłanych propozycji wybieram te, które zrobiły na mnie największe wrażenie, te moim zdaniem najbardziej wartościowe.

Nie da się tu, w ankiecie, wymienić wszystkich ważnych utworów z ostatnich 20 lat, to jest długi czas i wiele się działo. Pojawiły się już debiuty ludzi, którzy urodzili się w XXI wieku, a przecież pisali jeszcze w tym czasie autorzy, którzy zaczęli swoją twórczą drogę tuż po II wojnie światowej, a nawet wcześniej (na przykład Miłosz). Język poezji w tym czasie zmienił się i zmienia tak bardzo, że można mówić wręcz o zmianie paradygmatu w tej dziedzinie.

Dzisiaj najważniejsza jest dla mnie poezja, w której język staje się narzędziem poznawania świata. Ważna jest praca w języku, traktowanie go jako materiału do badania, do kształtowania, do eksperymentu.

Jestem pewna, że gdy już wyślę tę ankietę do „Tekstualiów”, przypomną mi się książki, które powinnam tu wymienić, a które na chwilę opuściły moją pamięć.

Najdoskonalsze artystycznie utwory literatury polskiej ostatniego dwudziestolecia (poezja/proza/dramat).

Anna Matysiak:

Z prozy to będą na pewno *Mysliwice*, *Mysliwice* Krzysztofa Bartnickiego, książka, która pozostanie otwarta na badania licznych literaturoznawców przez długi czas.

Dramatu w zasadzie nie znam, więc go tu nie uwzględnię.

Jeśli chodzi o poezję, to mam problem z wybraniem jednego utworu. Nie brak w tej dziedzinie bardzo dobrych, rewelacyjnych książek. Ale na bardzo ciasnych orbitach

wokół punktu, który można by nazwać doskonałością, krąży sporo statków. To Grzegorz Wróblewski z jego *Nocą w obozie Corteza* (lecz także z innymi książkami), są tu też liczne wiersze Cezarego Domarusa, Krzysztofa Jaworskiego, Miłosza Biedrzyckiego, Adama Wiedemanna... i wielu innych poetów i poetek. Tu najbardziej pasowałoby powiedzieć, że doskonałym się nie jest, lecz się bywa. A to i tak bardzo dobrze. Może nawet lepiej.

Najistotniejsze poznawczo utwory literatury polskiej ostatniego dwudziestolecia (poezja/proza/dramat).

Anna Matysiak:

Dramat: Grzegorz Wróblewski, *Nowa kolonia*.

Proza: Krzysztof Bartnicki, *Myśliwice, Myśliwice*; Andrzej Szpindler, *Żrebię puchacza i tabloidu*; Waldemar Bawołek, *Furtka przy dozorcy*.

Poezja: Grzegorz Wróblewski, *Noc w obozie Corteza*.

Dzieła literackie ostatniego dwudziestolecia mające największy wpływ na inne utwory literatury polskiej (poezja/proza/dramat).

Anna Matysiak:

Poezja: Eugeniusz Tkacyszyn-Dycki (*Piosenka o zależnościach i uzależnieniach, Kochanka Norwida, Nie dam ci siebie w żadnej postaci*), tomy poezji Grzegorza Wróblewskiego, książki poetyckie Konrada Góry, Roberta Rybickiego. Specyficzną dykcję poetycką tych autorów można usłyszeć w utworach poetów wielu pokoleń.

Ulubione utwory literatury polskiej ostatniego dwudziestolecia.

Anna Matysiak:

Natalia Malek, *Obręcze*; Grzegorz Wróblewski, *Noc w obozie Corteza*; Patryk Kosenda, *Największy na świecie drewniany coaster*; Cezary Domarus, *Trax*; Maciej Bobula, *Pustko*; Krzysztof Jaworski, *Dusze monet*; Marcin Mokry, *Świergot*; wiersze Rafała Wawrzyńczyka (drukowane w czasopismach), wiersze Justyny Bargielskiej, Renaty Senktas, a także najnowsza książka Leszka Szarugi *List*.

Najciekawsze debiuty ostatniego dwudziestolecia (poezja/proza/dramat).

Anna Matysiak:

Poezja: Paweł Stasiewicz, *Oprawa Skórzana 2022*; Patryk Kosenda, *Robodramy w warzywniakach*; Maciej Bobula, *wsie, animalia, miscellanea 2018*, Jarosław Dudycz, *Czarna skrzynka 2020*; Karola Zielińska, *Powodzenia z czaszką 2021*.

Proza: Krzysztof Pietrala, *Story Jones 2021*.

Najciekawsze utwory zagraniczne ostatniego dwudziestolecia.

Anna Matysiak:

Inger Christensen, *Alfabet* (tłum. Bogusława Sochańska); Tomáš Šalamun, *Błękitna wieża*, tłum. Miłosz Biedrzycki i Rafał Wawrzyńczyk (oryg. *Sinji stolp* 2007).